

Arkivnr: 2014/927-19

Saksbehandlar: Ingvar Skeie

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		31.05.2018
Fylkestinget		12.06.2018

Finansrapport 1. tertial 2018

Samandrag

Fylkeskommunen si lånegjeld er 10 673 mill. kr. 50,7% av gjelda har rente som er bunden i meir enn eitt år. Fylkeskommunen er lite utsett for renteendringar inneverande år. Men på lengre sikt kan auke i rentenivået bli ei stor utfordring. Gjennomsnittleg rentenivå for låneporteføljen er 2,12 %, det same som ved årsskiftet.

Økonomi: Det er ikkje venta nemnande avvik i høve til vedteke budsjett.

Klima: Ingen effekt

Folkehelse: Ingen effekt

Regional planstrategi: Ingen verknader

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek finansrapporten for 1. tertial 2018 til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Rapport gjeldsportefølje pr. 30.04.2018 (BCM)

Fylkesrådmannen, 14.05.2018

Lånegjeld

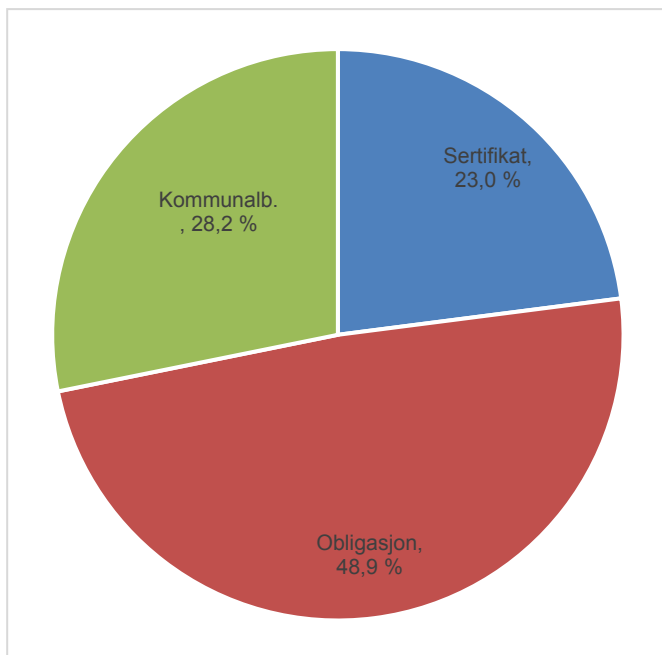
	kr 1 000	
	Fylkeskassen	Bompengeprosjekt*
Lånesaldo 1. januar	10 473 300	176 000
Nye låneopptak i 2018	525 000	0
Avdrag	325 000	0
Lånesaldo 30. april	10 673 300	176 000

* Bompengeprosjekt omfattar E134 Stordalstunnelen og Årsnes ferjekai, der fylkeskommunen har teke på seg oppgåva som "bompengeselskap". Ein reknar med at desse låna blir overtekne av Ferde AS i løpet av året.

I 1. tertial er det teke opp eit nytt obligasjonslån på 525 mill. kr, med fast rente i 5 år (2,095 %). Eit lån på 325 mill. kr er innfridd, og dette er bokført som avdrag.

Låneporteføljen fordeler seg slik:

	Tal lån	Beløp	Andel
Sertifikatlån	7	2 451 000	23,0 %
Obligasjonslån	12	5 215 000	48,9 %
Kommunalbanken (langsiktige)	10	3 007 300	28,2 %
Totalt	29	10 673 300	100,0 %

Nye låneopptak dei siste åra har for det meste blitt gjort i form av obligasjonslån. Denne lånetypen utgjer no nær halvparten av samla låneportefølje.

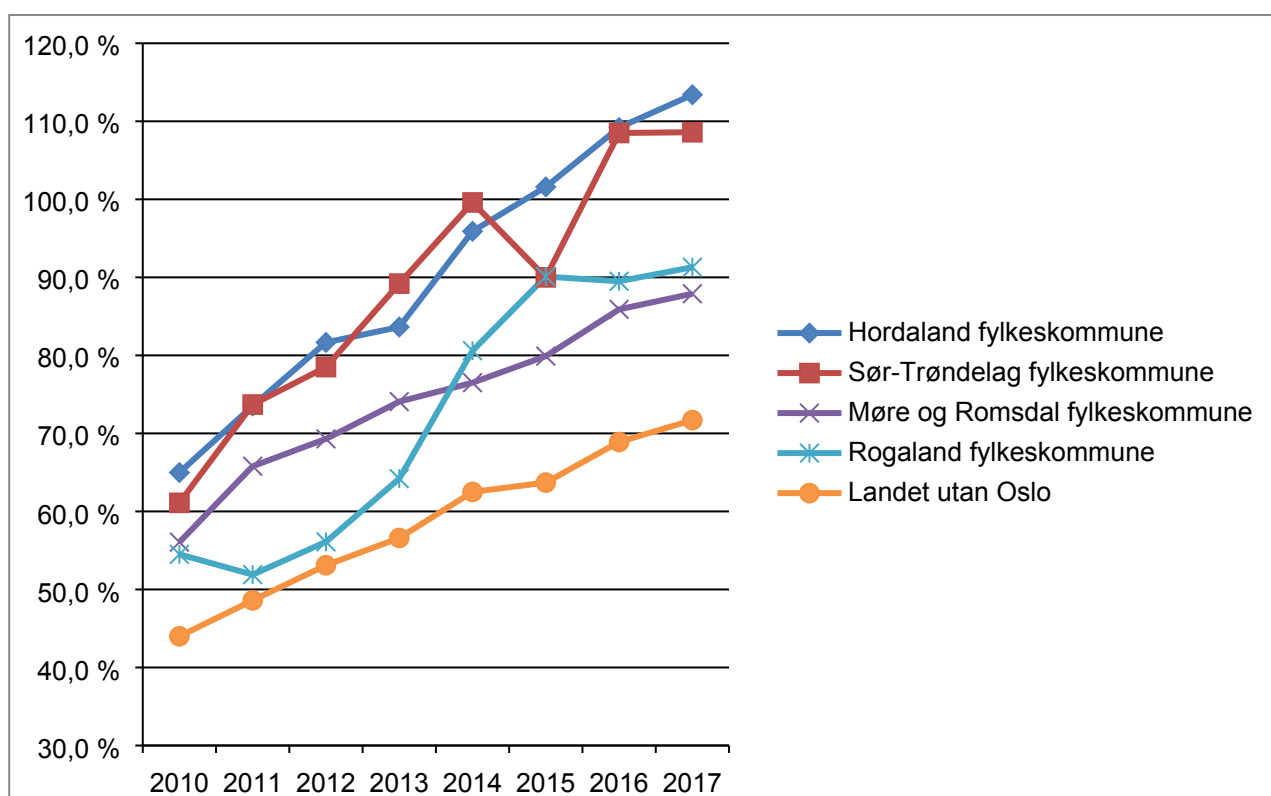
Sertifikatlån og obligasjonslån er lån direkte i marknaden, der bankane opptre som mellommenn. Sertifikatlån har løpetid på inntil 1 år, medan obligasjonslån har løpetid på over 1 år.

Gjeldsgrad

Ved siste årsskifte hadde Hordaland fylkeskommune ein netto gjeldsgrad på 113,4 % av driftsinntektene. Dette er høgaste gjeldsgraden mellom fylkeskommunane. I gjennomsnitt utgjorde netto lånegjeld for fylkeskommunane 71,7 % av driftsinntektene. Gjeldsgraden for Hordaland auka frå 109,2 % i 2016. Ein har sett som mål å bremse gjeldsveksten slik at netto gjeldsgrad ikkje skal overstige 115 %.

Det er vanskeleg å setje noko eksakt grense for kva som er eit berekraftig gjeldsnivå. Det avheng av mange faktorar, t.d. framtidig inntektsvekst, forventning om utvikling i rentenivå osv. I ein rapport frå Riksrevisjonen (Dokument 3:5 2014-2015) vert grensa for når gjeldsnivået byrjar å bli faretruande høgt sett ved 75 %. Dette tilseier at Hordaland fylkeskommune i komande økonomiplanar bør leggje opp til å dempe veksten i lånegjelda.

Grafen nedanfor viser utviklinga i gjeldsgrad i Hordaland og nokre andre fylkeskommunar som det er naturleg å samanlikne seg med. Hordaland ligg heilt i toppen, saman med Sør-Trøndelag.

Utvikling i rentenivå

I 1. tertial har rentenivået vist ein stigande tendens. Pengemarknadsrenta (3 mnd. Nibor) gjekk opp frå 0,81% ved årsskiftet til 1,11 % ved utgangen av april. Kommunalbanken har sett opp p.t. renta med 0,2 % til 1,7 % frå 3. april. Gjennomsnittleg rentenivå på alle fylkeskommunen sine lån med flytande rente har gått opp frå 1,31 % til 1,44 %.

Gjennomsnittsrenta på den totale låneporteføljen har likevel vore om lag uendra. Dette skuldast at ein har innfridd eit lån i Kommunalbanken, som hadde fast rente på 3,46 %.

Forvaltning av gjeldsporteføljen

I finansreglementet er det bestemt at "halvparten av lånegjelda bør som hovudregel ha fast rente. Andelen fast rente kan likevel variere mellom 40 % og 60 % ut frå om ein finn vilkåra for binding gunstige eller ikkje."

Tabellen nedanfor gjev oversyn over fordelinga mellom fast og flytande rente:

	31. des. 2017		30. apr. 2018	
	Lånesaldo	Andel	Lånesaldo	Andel
Lån med rentebinding over 1 år	5 616 000	53,6 %	5 411 000	50,7 %
Lån med flytande rente / rentebinding under 1 år	4 857 300	46,4 %	5 262 300	49,3 %
Totale lån	10 473 300	100,0 %	10 673 300	100,0 %

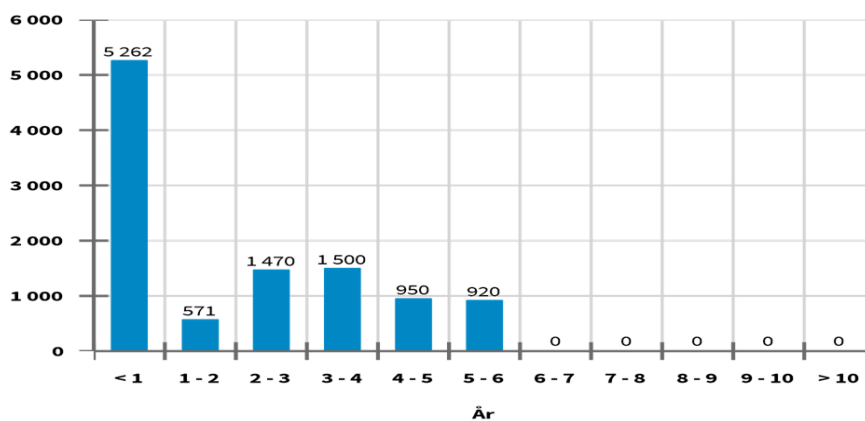
Ein har definert grensa mellom fast og flytande rente ved 1 år. Ved utgangen av april hadde 50,7 % av låneporteføljen fast rente.

Renteregulering

Gjennomsnittleg bindingstid på renta skal vere minimum 1 år og maksimum 4 år. Pr. 30. april er bindingstida 2,0 år.

Oppstillinga nedanfor viser kor stor del av låneporteføljen som har renteregulering kvart år.

Periode (år)	Mill. kr	Andel
< 1	5 262	49,3 %
1 - 2	571	5,3 %
2 - 3	1 470	13,8 %
3 - 4	1 500	14,1 %
4 - 5	950	8,9 %
5 - 6	920	8,6 %
Totalt	10 673	100,0 %

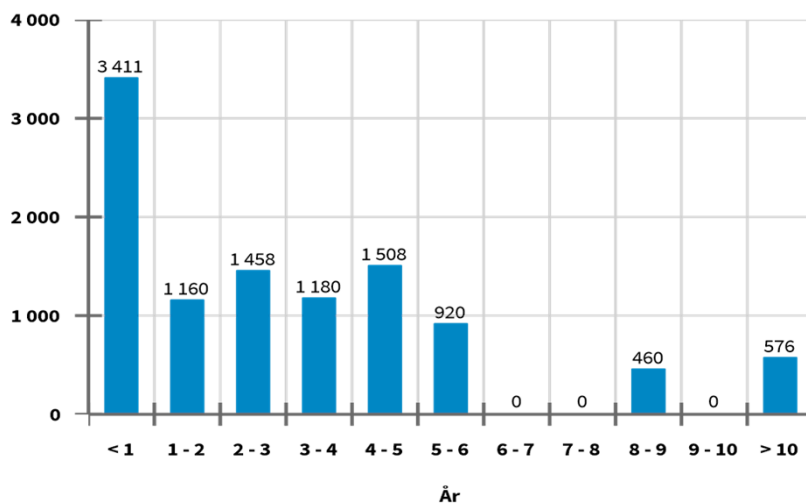

Løpetid

For å redusere refinansieringsrisikoen, skal låneporteføljen vere diversifisert med omsyn til løpetid. Einskildlån skal aldri utgjera meir enn 10 % av den samla gjeldsporteføljen.

Tabellen nedanfor gjev oversyn over lån som har forfall kvart år framover.

Periode (år)	Mill. kr	Andel
< 1	3 411	32,0 %
1 - 2	1 160	10,9 %
2 - 3	1 458	13,7 %
3 - 4	1 180	11,1 %
4 - 5	1 508	14,1 %
5 - 6	920	8,6 %
6 - 7	0	0,0 %
7 - 8	0	0,0 %
8 - 9	460	4,3 %
9 - 10	0	0,0 %
> 10	576	5,4 %
Totalt	10 673	100,0 %

Pr. 30. april har fylkeskommunen 6 sertifikatlån og 1 kortsiktig lån i Kommunalbanken med sertifikatvilkår. Tre av låna har løpetid på 3 mnd. og fire på 12 mnd. Obligasjonslåna har løpetider frå 3 - 10 år, medan dei fleste Kommunalbanklåna har løpetid på 10 år.

For å avgrense refinansieringsrisikoen, er det viktig å planleggje forfall, slik at ein unngår at mange lån har forfall i løpet av eit kort tidsrom. På neste side er vist eit detaljert oversyn over lån som har forfall dei neste 12 månadene. I tillegg til sertifikatlåna, er det 3 langsiktige lån som har forfall.

For sertifikatlåna med 3 mnd. løpetid har ein «rulleringsavtaler» med DNB. Dvs. at banken fornyar låna ved kvart forfall. På denne måten har ein redusert refinansieringsrisikoen til eit minimum. For tida oppnår ein lågare rente på denne måten enn om ein hadde teke opp meir langsiktige lån.

Låneforfall neste 12 måneder:

Dato	Lånetype	Beløp	Kommentar
22.05.2018	Sertifikat 22.02.2018 - 22.05.2018	340 000	Rulleringsavt.
08.06.2018	Sertifikat 08.06.2017 - 08.06.2018	335 000	
28.06.2018	Sertifikat 28.03.2018 - 28.06.2018	221 000	Rulleringsavt.
30.07.2018	Sertifikat 30.04.2018 - 30.07.2018	345 000	
23.08.2018	Kommunalbanken 2013-2018	230 000	Avdrag
26.10.2018	Sertifikat 27.10.2017 - 26.10.2018	350 000	
23.11.2018	KBN sertifikat 23.11.2017 - 23.11.2018	470 000	
14.02.2019	Obligasjonslån 2014-2019	400 000	
26.02.2019	Kommunalbanken 2009/2019	330 000	
15.03.2019	Sertifikat 16.03.2018 - 15.03.2019	390 000	
Total		3 411 000	

Likvide midlar

Ein kan gje følgjande oversyn over innskot og plasseringar ved utgangen av april:

	Des 2017	Apr 2018
Pengemarknadsfond	126 877	126 877
Ordinære bankinnskot	768 015	644 794
Skattetrekksmidlar	116 879	236 361
Bankinnskot "øyremerkte" midlar	598 965	544 754
Bankkonti bompengeprojekt	45 784	52 016
Sum innskot og fond	1 656 521	1 604 802
Kassabeholdningar	22 478	22 612
Sum likvide midlar	1 678 998	1 627 415

Sum likvide midlar er vel 1,6 mrd. kr. Summen har ikkje endre seg mykje i 1. tertial.

Gjennomsnittleg annualisert avkastning på pengemarknadsfonda har vore 1,54 %. Til samanlikning har renta på konsernkontoen vore 1,4 %.

Renterisiko

Slik situasjonen er pr. 30. april, vil endringar i rentenivået gje små utslag for fylkeskommunen første året. Første året vil auken i renteinntekter og rentekompensasjon nesten motsvare auken i renteutgifter.

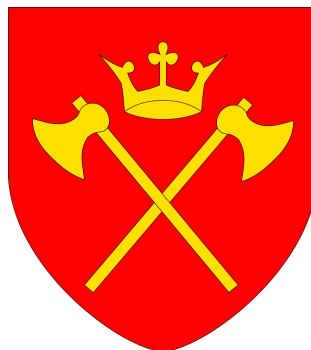
I tabellen er det også vist korleis ein renteauke på 1 prosentpoeng i år vil slå ut i 2021. Innan den tid vil mange av fastrentelåna ha fått ny rente. Netto renteutgifter vil gå opp med om lag 45 mill. kr. Utrekningane er gjort med same låneportefølje og same innskot som pr. 30.04.2018. I praksis ventar ein at summen av lån vil halde fram med å auke noko. Dermed vil også auken i renteutgifter bli noko høgare.

	Mill. kr	
	år 1	2021
Renteutgifter	33,0	74,0
Renteinntekter og rentekompensasjon	-30,7	-28,6
Netto	2,3	45,4

Prognose i høve til budsjett

Så langt er det ikkje konstatert nemnande avvik i høve til budsjettet.

Som vedlegg til saka følgjer ein rapport utarbeidd av Bergen Capital Management. Her finn ein meir detaljopplysningar, m.a. ei oppstilling av alle fylkeskommunen sine lån med gjeldande rentesatsar.

Finansrapport Hordaland fylkeskommune

Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

Rapport 2018 1 januar til 30 april

(Rapportdato 30. april, utskrevet 30. april 2018)

Innholdsfortegnelse

- Side 3: Oppsummering og nøkkeltall – del I**
- Side 4: Oppsummering og nøkkeltall – del II**
- Side 5: Fordeling rentebinding**
- Side 6: Finansreglementets krav og strategi**
- Side 7: Porteføljens rentebindingstid og renterisiko**
- Side 8: Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko**
- Side 9: Utvikling i rentebindingstid**
- Side 10: Utvikling i gjennomsnittrente**
- Side 11: Utvikling i lånegjeld**
- Side 12: Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden**
- Side 13: Forfall og rentereguleringer i perioden**
- Side 14: Motpartoversikt lån**
- Side 15: Motpartoversikt rentebytteavtaler**
- Side 16: Markedskommentar**
- Side 17: Ordliste, forklaringer og beregninger**
- Appendiks I: Oversikt rentebetingelser og rentekostnader**
- Appendiks II: Stamdataoversikt**

Forbehold

Denne rapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med forskrift om finansforvaltning og Kundens reglement for finansforvaltning. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig.

Uttalelsene i rapporten reflekterer oppfatninger på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten varsel.

Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Denne rapporten er kun ment å være til bruk for våre klienter, ikke for offentlig publikasjon eller distribusjon, men BCM tar dog ingen forbehold om klienters eventuelle offentliggjøring. Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer.

Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, verdiendringene kan være store i låne- og verdipapirmarkedet slik at endelig resultat vil kunne avvike, det er brukt beste anslag på gitte tidspunkt som markedspriser i rapporten.

Historisk resultat i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for fremtidig resultat. Fremtidig resultat vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, porteføljens risiko, samt kostnader ved forvaltning.

Rapporten inneholder kun gjeld som er forvaltet av BCM. Rapporten er utarbeidet på basis av opplysninger fra långivere og Kunde, BCM kan ikke ta ansvar for riktigheten av denne informasjonen oppgitt fra tredjeparter. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges. Rapporten gir et øyeblikksbilde på rapporteringstidspunkt, slik at porteføljens sammensetning og risiko p.t. kan være høyere eller lavere.

BCM vil sjekke av status mot Kundens finansreglement ved rapportering. Men BCM oppfordrer Kunden til å foreta nødvendige kontroller, da det er Kunden selv de facto som er ansvarlig for at gjeldsporteføljen er i henhold til vedtatt reglement. Dersom BCM ikke mottar innvendinger mot rapporten innen 10 virkedager etter utsendt rapport anses rapporten som korrekt og akseptert av Kunden.

Oppsummering og nøkkeltall – del I

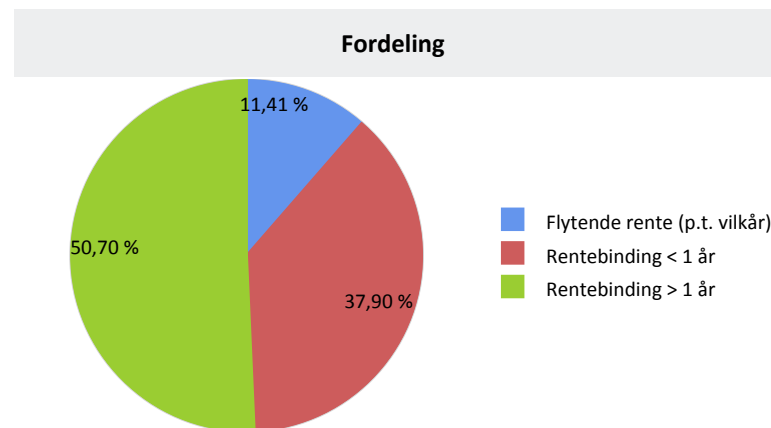
Nøkkeltall	30.04.2018	01.01.2018	Forklaring	Kommentar
Total lånegjeld	Kr. 10 673 300 000	Kr. 10 473 300 000	Viser samlet lånegjeld ved utløpet av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.	
Rentebindingstid (inkl. rentebytteavtaler med fremtidig oppstart dersom det finnes slike i porteføljen).	2,03 ÅR	2,01 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige rentebindingstid. Tallet viser hvor lenge renten på sertifikat, lån og obligasjoner i porteføljen er fast, hensyntatt alle kontantstrømmer (rentebetalinger, avdrag og hovedstol). Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1 betyr det at porteføljen i gjennomsnitt har en rentebinding på 12 måneder. Rentebindingstid er et kontantstrøm basert nøkkeltall og benyttes fremfor durasjon som er basert på markedsverdier.	
Vektet gjennomsnittrente	2,12 %	2,12 %	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kupongrente, effektiv rente vil avvike noe. Ved sammenligning mot referanserente må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.	
Kapitalbinding	3,25 ÅR	3,32 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kredittbinding. Tallet viser hvor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høyere tall, desto mindre refinansieringsrisiko har porteføljen alt annet like.	

Oppsummering og nøkkeltall - del II

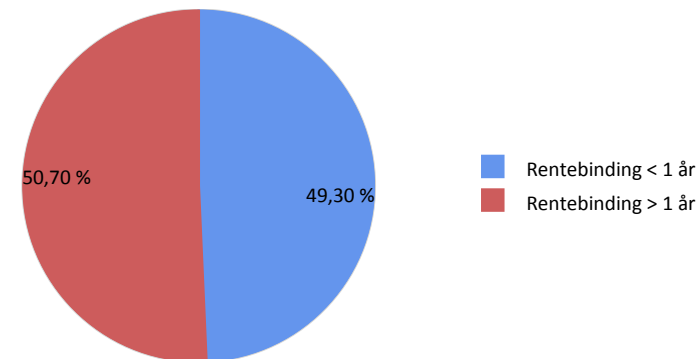
Nøkkeltall	30.04.2018	01.01.2018	Forklaring	Kommentar
Derivat volum (i % av gjeld)	17,95 %	18,29 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.	
Rentebinding under 1 år	49,30 %	46,38 %	Andel forfall av rentebinding kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som har renteregulering innenfor det nærmeste året.	
Kapitalbinding under 1 år	31,96 %	28,70 %	Andel forfall kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som kommer til forfall innenfor det nærmeste året.	
Rentesensitivitet (1 %-poeng økning)	Kr. 52 623 000	Kr. 48 573 000	Estimat på økt rentekostnad ved 1 % - poeng økning i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser hvor mye porteføljens rentekostnad kommer til å øke med p. a. 1 år frem i tid ved 1%- poeng økning i det generelle rentenivået. Måltallet er lineært.	

Fordeling rentebinding

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	5 411 000 000	50,70 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	4 045 000 000	37,90 %
Sum rentebinding	9 456 000 000	88,59 %
Flytende rente (p.t. vilkår)	1 217 300 000	11,41 %
SUM	10 673 300 000	100,00 %

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	5 411 000 000	50,70 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	5 262 300 000	49,30 %
SUM	10 673 300 000	100,00 %

Forklaring til tabeller og grafer

Tabellene over viser fordelingen for gjeldsporteføljen angitt ved bruk av enkel rentebinding. Lån med rentebinding over 1 år er fastrentelån eller obligasjonslån med gjenværende rentebinding over 1 år på rapporteringsdato. Lån med flytende rente er sertifikat, obligasjoner og gjeldsbrevlån med gjenværende rentebinding under 1 år. Dersom porteføljen inneholder lån med p.t. vilkår har de 14 dagers rentevarsel og oppsigelsestid og en rentebinding på $14 / 365 = 0,04$. Dersom porteføljen inneholder lån med Nibortilknytning (3 eller 6 MND) er de sortert som lån med rentebinding under 1 år. Det er til enhver tid gjenværende rentebinding som er utgangspunkt for beregning av om fastrentene er under eller over 1 år. Figurene viser grafisk fordeling av gjeldsporteføljen målt ved bruk av enkel rentebinding. Alle lån som er medtatt i beregningen er gjengitt i "stamdataoversikten" som er vedlagt denne rapporten.

Finansreglementets krav og strategi

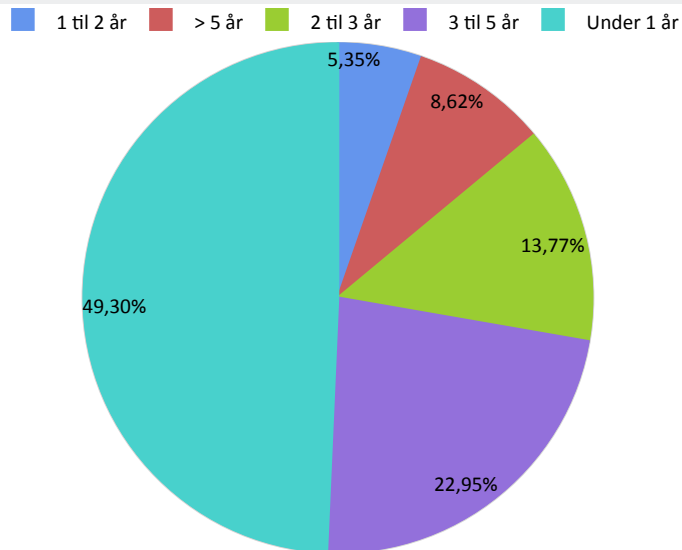
Krav i gjeldende reglement	Status	Kommentar
Det enkelte lån kan ikke utgjøre mer enn 10 % av den samlede gjeldsporteføljen	OK	
Fylkeskommunen skal ikke ta valutarisiko	OK	
Halvparten av lånegjelden bør som hovedregel ha fastrente. Andelen fast rente kan likevel variere mellom 40 % og 60 % ut fra om en anser vilkårene for rentebinding som gunstig eller ikke.	OK	
Som hovedregel skal det innhentes konkurrerende tilbud ved låneopptak og refinansieringer	OK	
Gjennomsnittlig bindingstid på renten skal være minimum 1 år og maksimum 4 år	OK	
FRA og rentebytteavtaler skal bare brukes som sikringsinstrument	OK	
Netto utestående sikringsinstrument skal ikke på noe tidspunkt overstige summen av utestående og godkjente plasserings eller finansieringsvolum	OK	

Krav til forvaltning av gjeldsporteføljen i henhold til gjeldende finansreglement. Kommentarer kun dersom det er avvik fra finansreglementet.

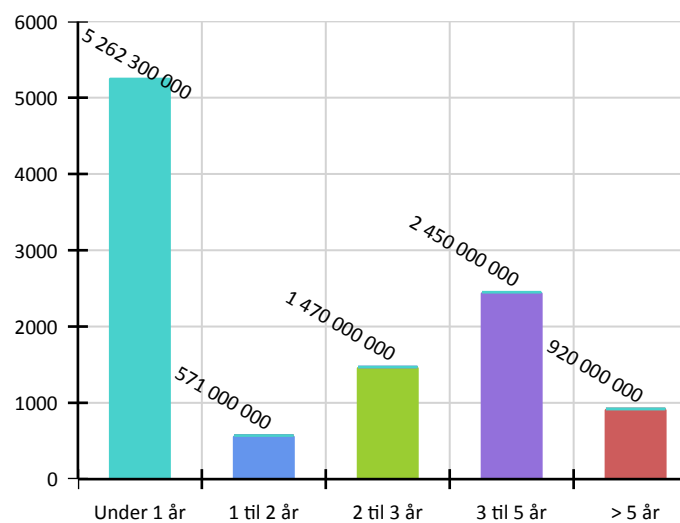
Porteføljens rentebindingstid og renterisiko

Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1% renteøkning
Under 1 år	5 262 300 000	0,35	49,30%	49,30%	kr 52 623 000
1 til 2 år	571 000 000	1,65	5,35%	54,65%	kr 58 333 000
2 til 3 år	1 470 000 000	2,55	13,77%	68,43%	kr 73 033 000
3 til 5 år	2 450 000 000	4,04	22,95%	91,38%	kr 97 533 000
> 5 år	920 000 000	5,71	8,62%	100,00%	kr 106 733 000
SUM	10 673 300 000	2,03	100,00%		

Rentebindingsintervall i % av porteføljen

Rentebindingsintervall i NOK

Kommentar

Rentebindingstid brukes ofte for å måle renterisiko. Det gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Man kan se på rentebindingstid som vektet gjennomsnittlig rentebinding for et lån eller en plassering. Porteføljens rentebindingstid er i tabellen målt ved slutten av rapporteringsperioden. Rentebindingen er i tråd med finansreglement og rentesikringsstrategi, hvor forutsigbarhet i rentekostnadene er et viktig element. Porteføljel med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Porteføljel med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet like vil en slik forutsigbarhet ha en pris / «forsikringspremie», som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Kolonnen økning i rentekostnad ved 1 %- poeng renteøkning viser økt årlig rentekostnad om 1 år, om 2 til 3 år, om 3 til 5 år og om 5 år dersom renten stiger med 1%-poeng. Dvs. når alle bindingene i porteføljen er løpt ut vil økt rentekostnad være 1 % x total gjeld.

Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko

Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av porteføljen
Under 1 år	3 411 000 000	0,47	31,96%
1 til 2 år	1 160 000 000	1,43	10,87%
2 til 3 år	1 458 000 000	2,55	13,66%
3 til 5 år	2 688 300 000	4,14	25,19%
>5 år	1 956 000 000	8,45	18,33%
SUM	10 673 300 000	3,25	100,00%

Kommentar

Tabellen viser gjenværende tid frem til forfallstidspunkt for lånene i porteføljen. Det er tatt hensyn til kapitalbevegelser som f.eks. avdrag i beregningene.

Desto høyere tall desto lavere refinansieringsrisiko. Et 3MND sertifikat vil ved inngåelse ha 0,25 i kapitalbinding.

Figurene viser en grafisk fremstilling av refinansieringsrisikoen i porteføljen.

Porteføljer med kapitalbinding under 1 år har et stort kapitalbehov det kommende året.

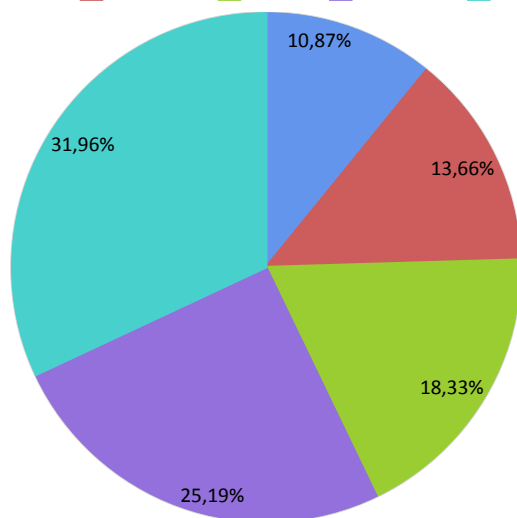
Porteføljer med kapitalbinding over 5 år antas å ha en «normal» forfallsstruktur.

Porteføljens kapitalbinding må vurderes ut fra et kostnads-, rente og porteføljeperspektiv. Korte lån er normalt sett vesentlig billigere enn lengre lån.

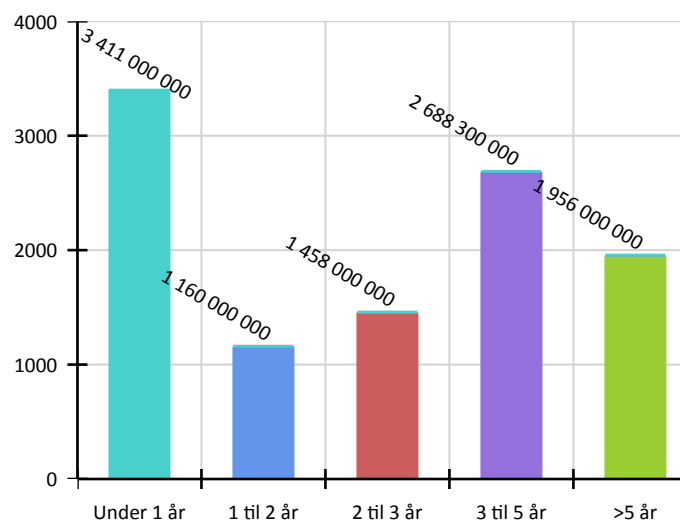
Beregninger av nøkkeltall er gjort ved bruk av lånets nedbetalingsprofil, långiver har ofte en mulighet til å kreve førtidig innfrielse slik at juridisk løpetid kan avvike.

Forfallsintervall i % av porteføljen

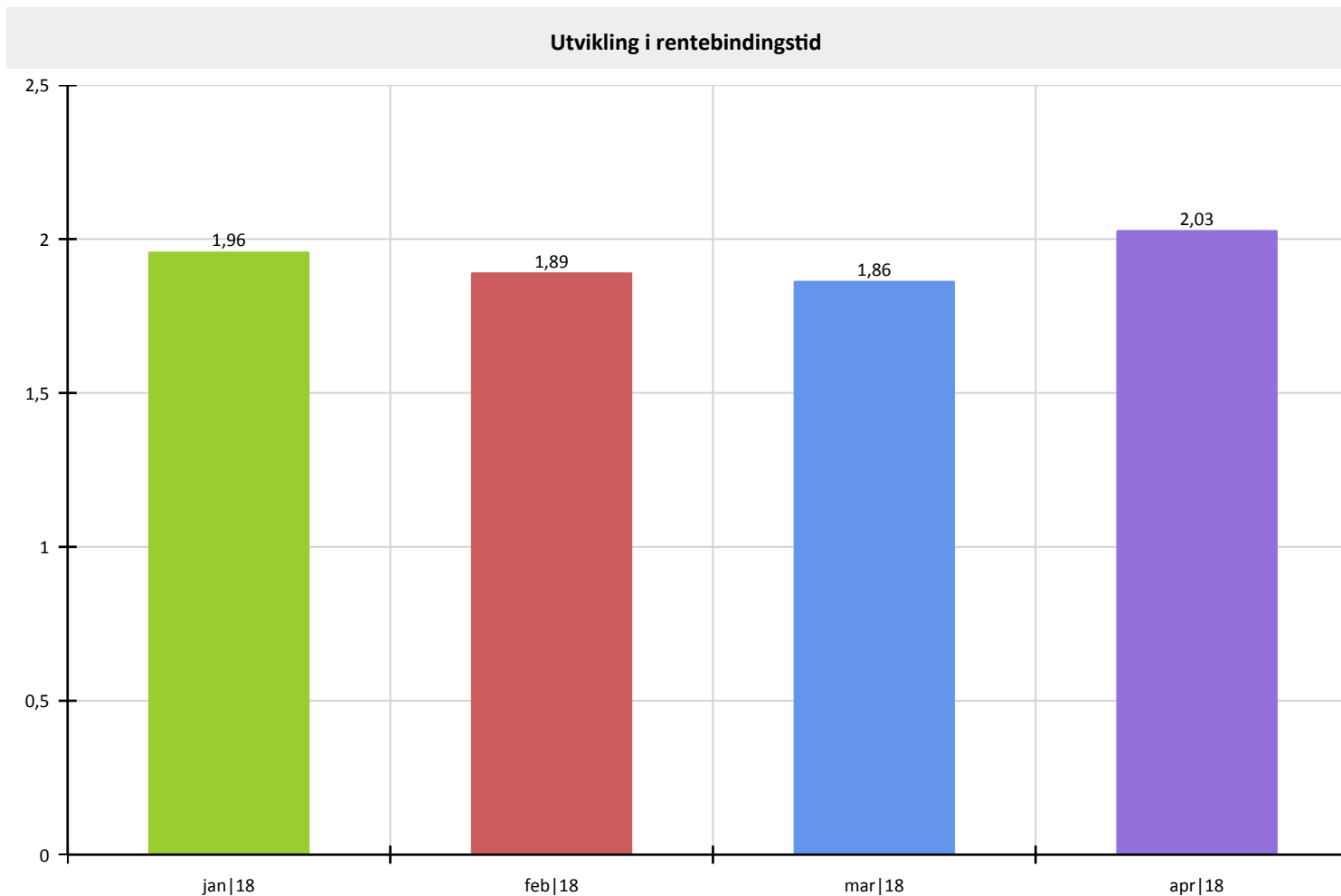
1 til 2 år   2 til 3 år   >5 år   3 til 5 år   Under 1 år

Forfallsintervall i NOK

Utvikling i rentebindingstid

Kommentar

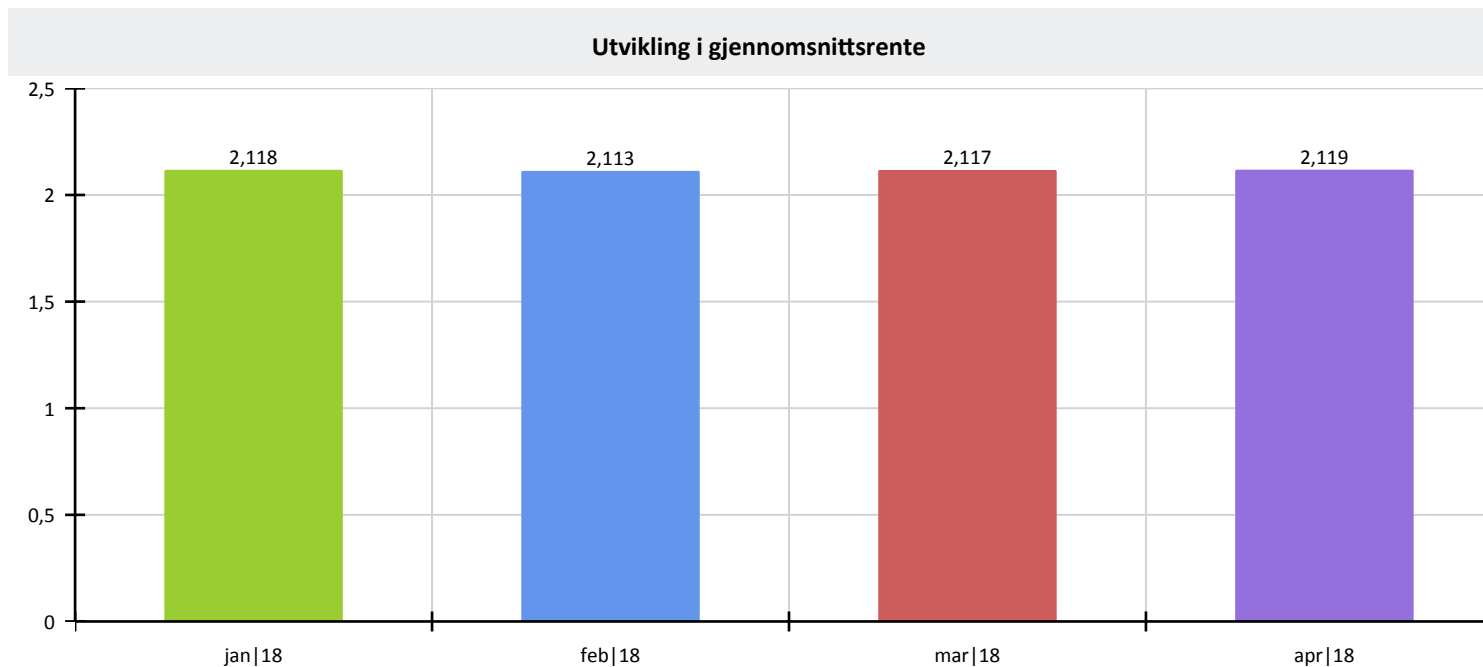
Rentebindingstid er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir rentebindingstid i antall år.

Utvikling i rentebinding er beregnet eksklusiv rentebytteavtaler med fremtidig oppstart. Se side 3 for beregninger inklusiv fremtidige rentebytteavtaler.

Utvikling gjennomsnittrente

Kommentar

Vektet gjennomsnittrente er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir gjennomsnittrente i %.

Porteføljen og markedsrenter

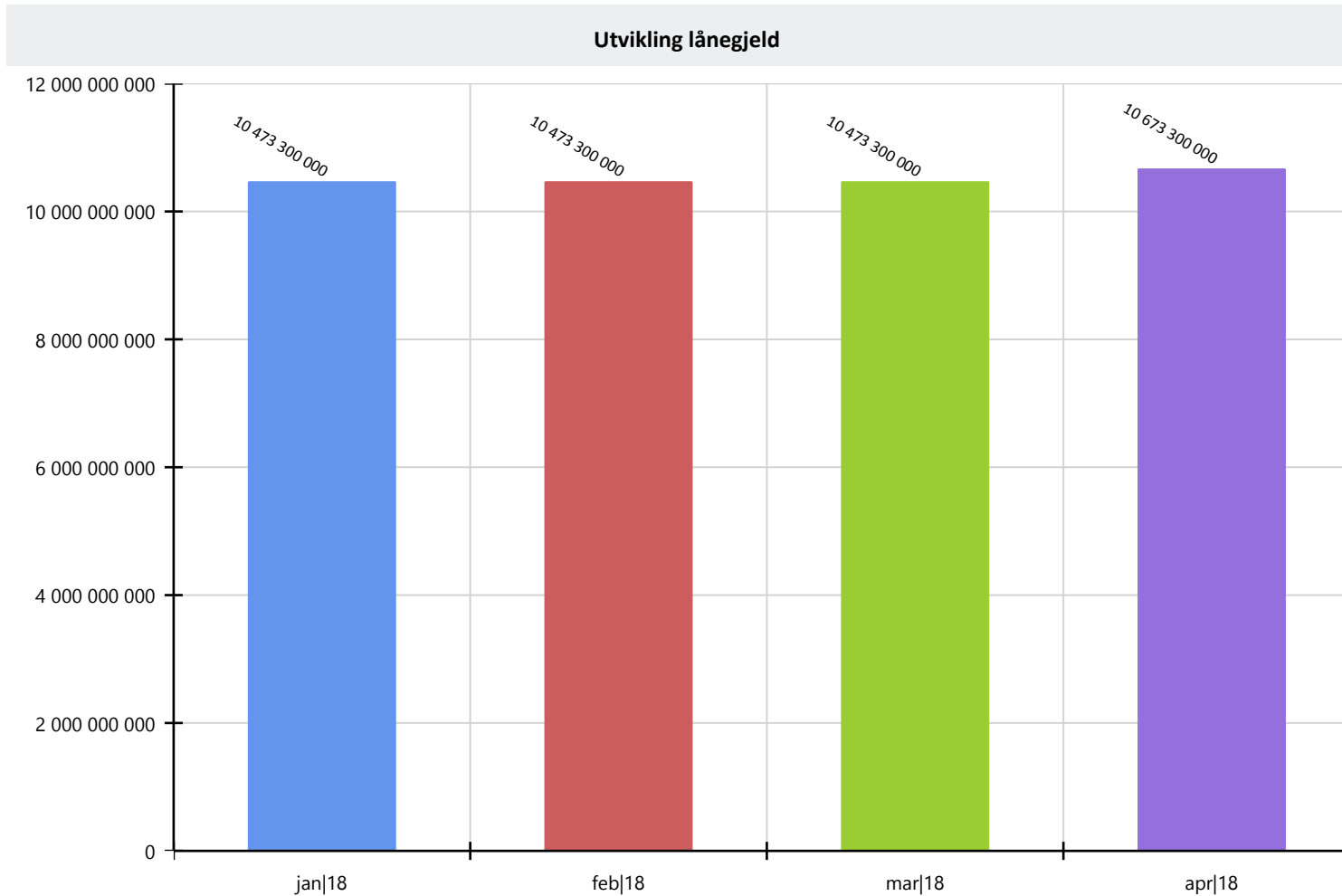
(Rentene er justert for kredittmargin (påslag), og indikerer derfor faktiske lånerenter for angitt løpetid)

Vektet gjennomsnittrente	P.T.KBN	Norges Bank (foliorenten/styringsrenten)	3 MND	6 MND	12 MND	3 År	5 År
2,12 %	1,70 %	0,50 %	0,91 %	1,02 %	1,17 %	1,86 %	2,22 %

Markedsrenter og porteføljens betingelser

Ved utløpet av rapporteringsperioden

Utvikling i lånegjeld

Kommentar

Lånegjeld er målt ved utgangen av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir lånegjeld i kroner.

Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer	Kommentar
DNB	30.01.2018	345 000 000	0,930	30.04.2018	NO0010815335	
DNB	22.02.2018	340 000 000	1,040	22.05.2018	NO0010817000	
DNB	16.03.2018	390 000 000	1,099	15.03.2019	NO0010819345	
DNB	28.03.2018	221 000 000	1,080	28.06.2018	NO0010820483	
DNB	18.04.2018	525 000 000	2,095	18.04.2023	NO0010821242	
DNB	30.04.2018	345 000 000	1,070	30.07.2018	NO0010822083	

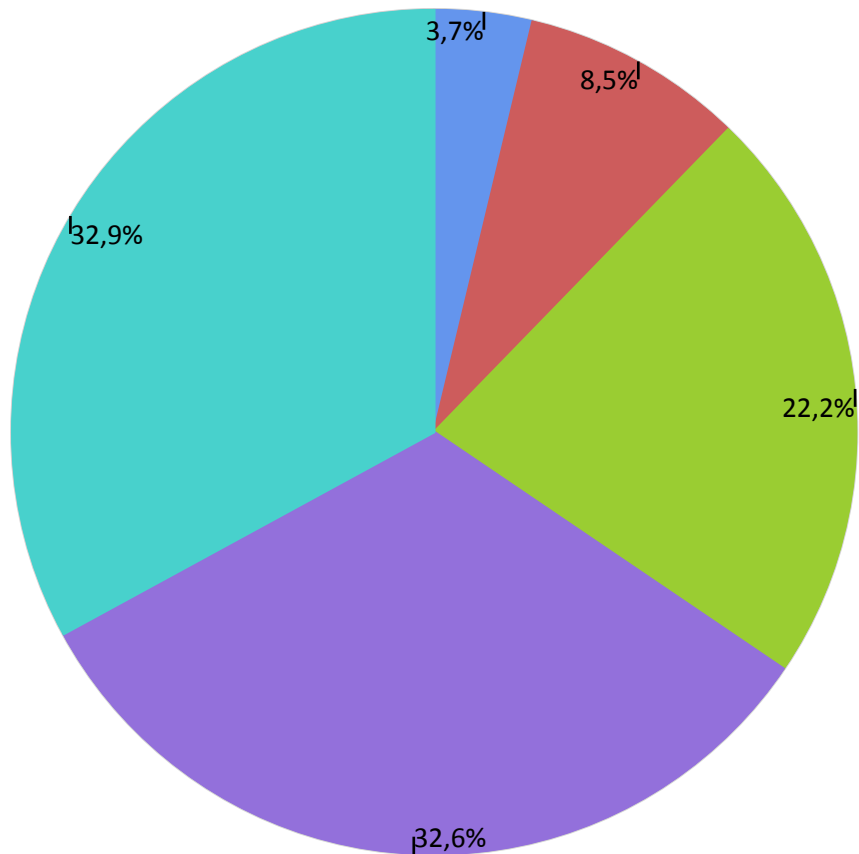
Forfall og rentereguleringer i perioden

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer	Kommentar
DNB	30.10.2017	345 000 000	1,130	30.01.2018	NO0010809445	
DNB	22.11.2017	340 000 000	1,090	22.02.2018	NO0010811060	
Nordea Mkts	17.03.2017	390 000 000	1,260	16.03.2018	NO0010789225	
DNB	29.12.2017	221 000 000	1,040	28.03.2018	NO0010813579	
KBN	16.04.2008	325 000 000	3,460	16.04.2018	20080151	
DNB	30.01.2018	345 000 000	0,930	30.04.2018	NO0010815335	

Motpartsoversikt lån

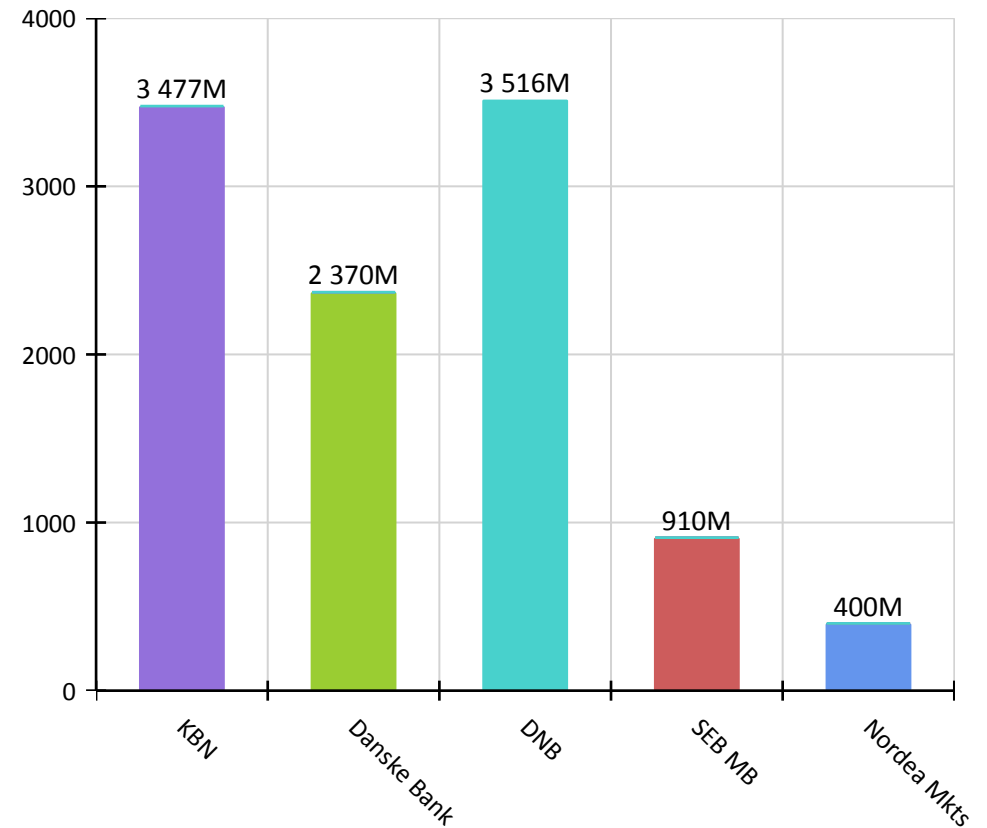
Motpartsoversikt i prosent

- Nordea Mkts
- SEB MB
- Danske Bank
- KBN
- DNB

Motpartsoversikt i NOK

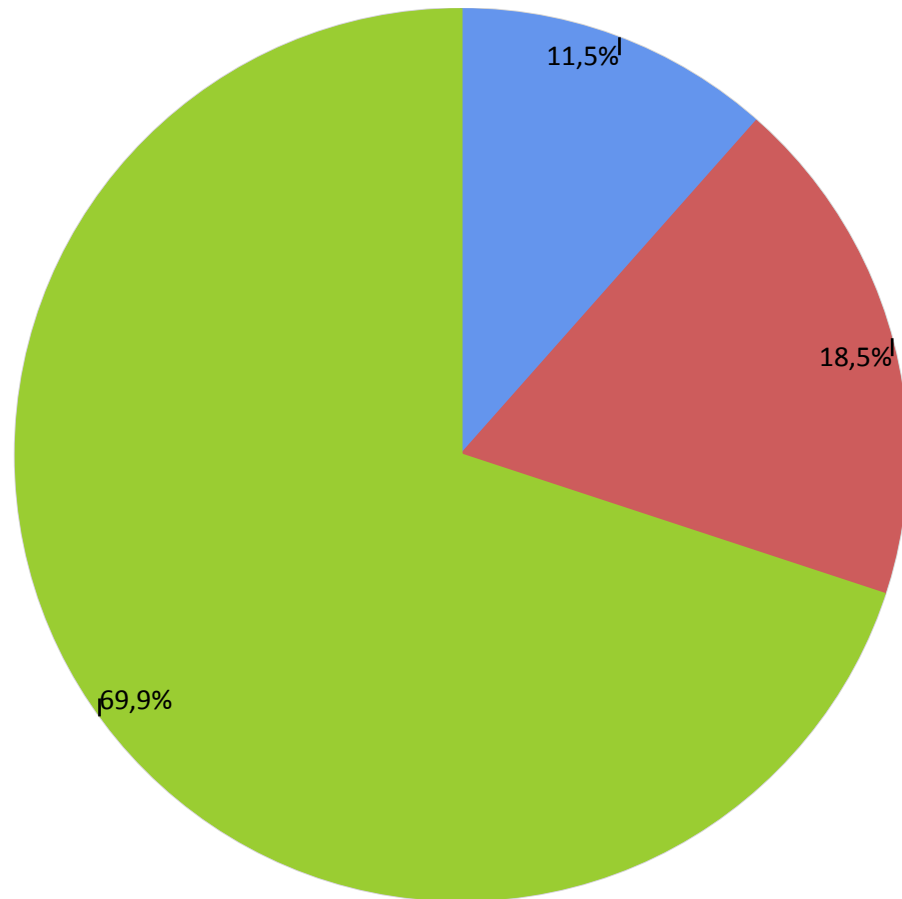
- DNB
- KBN
- Danske Bank
- SEB MB
- Nordea Mkts

Motpartsoversikt rentebytteavtaler

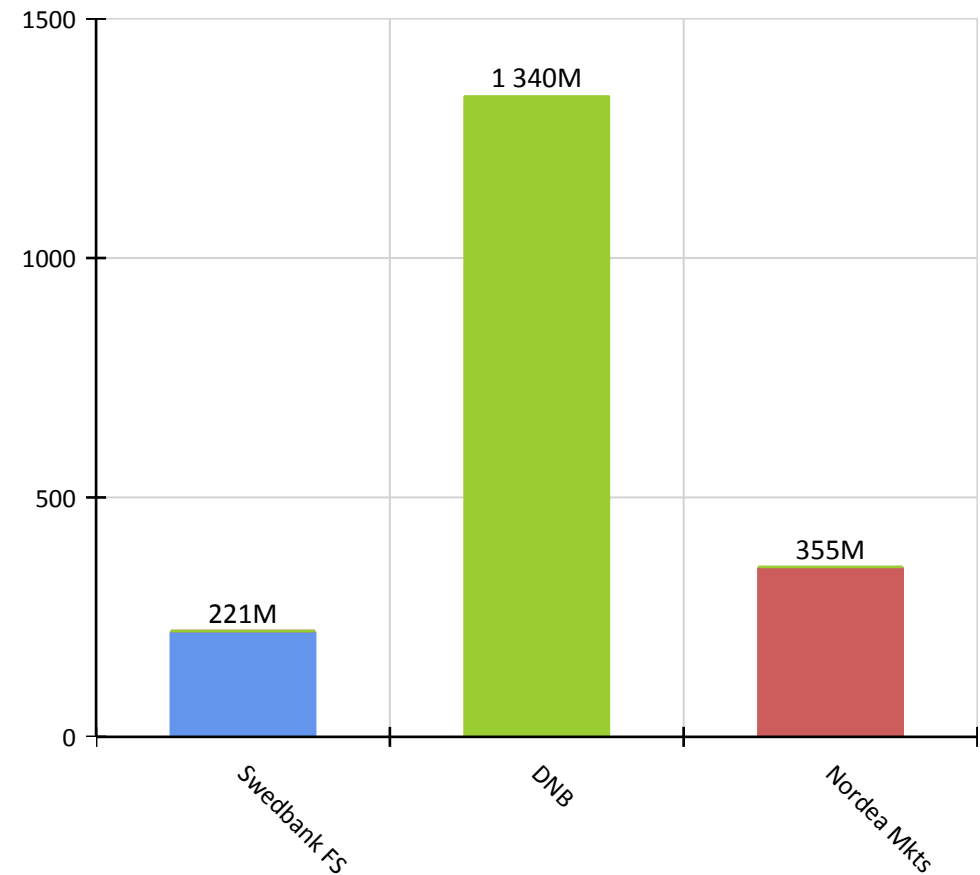
Motpartsoversikt i prosent

Swedbank FS   Nordea Mkts   DNB

Motpartsoversikt i NOK

DNB   Nordea Mkts   Swedbank FS

Markedskommentar

Markedskommentar mars 2018

Verdens børser har falt etter at USA annonserte innføring av toll på kinesiske varer. Det ble indikert mottiltak med toll på amerikanske varer, men langt fra i samme størrelsesorden. Kanskje ikke så rart at Kina i første omgang ønsker en dialog med tanke på at 18,4 prosent av Kinas totale eksport i 2016 gikk til USA. Økt proteksjonisme og «handelskrig» kan få store konsekvenser for Norge som liten, åpen økonomi. Som et lite land, med et lite hjemmemarked, er Norge mer avhengig av eksport enn mange andre land. Noen av verdens ledende økonomieksperter frykter også konsekvensene av en handelskonflikt mellom USA og Kina. Mulig økonomisk krise og kaos, advarer blant annet Nobelvinner i økonomi, Robert Shiller.

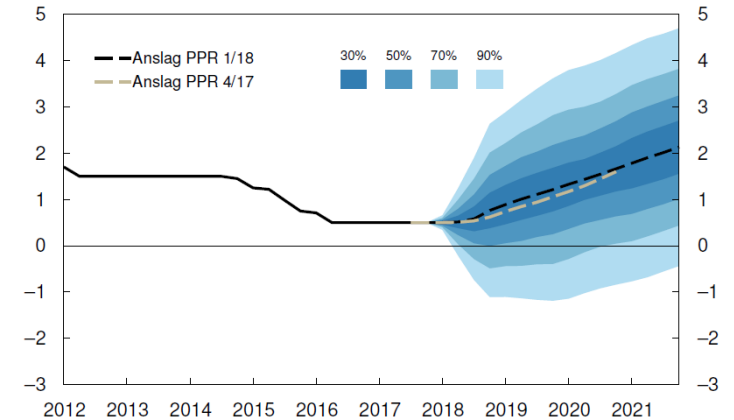
Norges Bank besluttet 21. mars å holde styringsrenten uendret på 0,50 %. Norges Bank indikerer nå at utsiktene for norsk økonomi tilsier at det snart vil være riktig å heve styringsrenten. Men det understrekes at usikkerhet rundt virkningen av en høyere rente taler for å gå varsomt frem, Norges Bank ser derfor ikke for seg en styringsrente på om lag 2 prosent før mot slutten av 2021 (se figur). Faktorer som trekker opp anslaget for styringsrenten fra PPR 4/17 til PPR 1/18 er god vekst hjemme og ute, og endring i inflasjonsmål. Tilsvarende trekker lavere prisvekst over tid (nytt inflasjonsmål) ned rentebanen ut i analyseperioden. På kort sikt trekker også økning i NIBOR margin og Norges Banks policy om å gå varsomt frem når det gjelder renteøkninger rentebanen noe ned. Det er imidlertid viktig å påpeke at den siste tids økning i 3 MND NIBOR pga. utenlandske forhold tilsvarer anslagsvis 1 ½ renteøkning fra Norges Bank. Et sannsynlig scenario kan derfor være at vi ikke får renteøkninger i år uten at NIBOR marginen (forskjellen mellom styringsrenten og 3 MND nibor) blir redusert. Alt i alt kan dette resultere i at vi har dagens NIBOR nivå mot slutten av året.

De korte pengemarkedsrentene, representert ved 3 MND NIBOR har steget med 0,35 % - poeng siden november 2017 (se figur). Med tanke på at Norges Bank har signalisert uendret rente til over sommeren kan denne bevegelsen være vanskelig å forklare. Likviditet i markedet, prising av amerikanske dollar og forventinger om renteoppgang globalt kan forklare noe av oppgangen. Det ser nå uansett ut som både korte og lange renter er begynt å stige. USA har hevet renten 6 ganger, og det ventes ytterligere rentehevinger i løpet av året (96 % sannsynlighet). Å normalisere rentene uten at det bremser veksten og skremmer finansmarkedene blir en utfordrende oppgave for sentralbankene. På litt lengre sikt er det nærliggende å tro at en gradvis strammere finans- og pengepolitikk vil dempe den økonomiske veksten. Det er dermed ikke gitt at vi får en jevn stigning i styringsrentene, rentekutt frem i tid på grunn av sviktende vekst er ikke helt usannsynlig. Det gjentas i pengepolitisk rapport 1/18 at usikkerheten om virkningene av pengepolitikken taler for å gå varsomt frem i rentesettingen, også når det blir aktuelt å heve styringsrenten (jfr. Norges Banks kriterier om «robusthet»). En videre brå og rask økning i de norske kortrentene (NIBOR) er derfor vanskelig å se for seg.

Faktiske fastlånerenter for offentlig sektor er ved utgangen av februar på anslagsvis 1,90 %, 2,25 %, og 2,90 % for 3, 5 og 10 års løpetider. Lengre rentebindinger bør vurderes på den delen av porteføljen som skal ha fastrente. Selv om vi ikke forventer en rask økning i kortrentene, vil vi, dersom oppturen nasjonalt og internasjonalt fortsetter få en brattere rentekurve (større forskjell mellom korte og lange renter). Isolert sett taler dette for å ikke utsette rentebindinger på den renteksponerte delen av porteføljen. Usikkerheten rundt det norske boligmarkedet og virkningen av renteøkningene internasjonalt, taler likevel for at rentebindingene kan gjøres gradvis og ved behov. Når det gjelder kortere rentebindinger anbefales 12 måneder sertifikat og FRN- obligasjoner. Nibormargin og kredittmargin er kommet kraftig ned sammenlignet med siste 12 måneder, kombinert med en uendret eller gradvis stigende styringsrente det neste året er det lite som tilsier store besparelser ved å rullere korte sertifikater fremfor å binde renten i 12 måneder i området rundt 1,10 – 1,15 %. Det bør vurderes lengre FRN obligasjoner (obligasjonslån med flytende rente og fast margin mot NIBOR i hele løpetiden) fremfor helt korte renteprodukter. Ved utgangen av mars kunne en gjøre 3 års FRN obligasjoner med betingelser 3 måneders NIBOR + 0,22 %, dette gir en nominell flytende rente på 1,35 % i første 3 måneders perioden. Til sammenligning har Kommunalbanken økt prisen på PT renten med 0,2-prosentpoeng til 1,70 %.

Kilde: Bergen Capital Management AS / Norges Bank / Bloomberg / SSB, 31. mars 2018

Figur 1.1a Styringsrenten med usikkerhetsvifte¹⁾. Prosent. 1. kv. 2012 – 4. kv. 2021²⁾

1) Usikkerhetsviften er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Den tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten.
2) Anslag for 1. kv. 2018 – 4. kv. 2021.
Kilde: Norges Bank

Ordliste, forklaringer og beregninger

Deflasjon er reduksjon i det generelle prisnivået på varer og tjenester. Det motsatte av deflasjon er inflasjon.

Derivatvolum er en betegnelse på beholdning av derivat i % av samlet gjeld. Et derivat er et verdipapir der verdi avhenger av et underliggende aktivum på et fremtidig tidspunkt. F.eks. rentebytteavtale eller FRA.

Durasjon er den vektete gjennomsnittstiden til renteregulering på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer. Durasjon måler prissensitivitet til et lån med hensyn til endringer i renten. Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før kontantstrømmene (renter og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for hvor følsom verdien av obligasjonen er for endringer i rentenivået, og forteller hvor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom markedsrentene stiger med ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er følsom for renteendringer. Durasjon baseres på beregning av markedsverdi, rentebinding er mer kontantstrømbasert og antas å være mer egnet som risikomål i offentlig sektor.

Fastrente er definert som gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.

Finansreglement gir en samlet oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen. Det fastsetter rammene for en forsvarlig og hensiktsmessig finansiell risikoprofil.

Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner som har gjenværende rentebinding under ett år.

Forfallsdato er den spesifikke dagen en inn- eller utbetaling skal skje på (betalingsfrist).

Gjeldsbrevlån er den mest benyttede låneformen i bankene. Lån blir knyttet til et gjeldsbrev. Det er et dokument hvor låntaker erklærer å skyldte penger. I gjeldsbrevet står det bestemmelser som regulerer forholdet mellom låntaker og långiver. Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt utsteder gjeldsbrevlån med flytende – og fastrente samt gjeldsbrevlån med sertifikat og obligasjonsvilkår.

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Kapitalbinding er volumveid gjennomsnitt av gjenværende tid frem til forfallstidspunktet for et gjeldsbrevlån, sertifikat eller obligasjon. F.eks. vil et 3 måneders sertifikat ha 0,25 i kapitalbinding på oppstartstidspunktet.

Konsumprisindeksen (KPI) er et mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Den prosentvise endringen i KPI brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Kredittmargin (spread) er rentedifferansen mellom kredittobligasjonen og swaprente med samme løpetid. I det norske markedet benyttes swaprenten som målestokk, mens man i Euromarkedet noen ganger benytter statsrenten.

Kredittrisiko er risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen.

Kupongrente er den faste renten på obligasjoner ved utstedelsestidspunktet. Når det generelle rentenivået synker vil en gitt kupongrente bli mer attraktiv og kursen på obligasjonen vil stige. Når det generelle rentenivået stiger blir effekten motsatt.

ISIN (lånenummer) er et nummer som brukes for å identifisere ulike verdipapirer, inkludert gjeldspapir, aksjer, opsjoner, derivater og rentederivater.

Markedskommentar er beskrivelse av dagens økonomiske situasjon og den fremtidige situasjonen basert på tolkninger av tilgjengelig informasjon. Uttalelsene reflekterer oppfatninger på det tidspunktet de ble laget, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten forvarsel.

Markedsrisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktuasjoner i finansielle markeder.

Motpartsrisiko er forstått å være den type og grad av risiko forbundet med hver part i en avtalefestet ordning og risiko for at den andre parten opprettholder sine forpliktelser. For lån antas motpartsrisikoen for låntager å være lav. For rentebytteavtaler må motpartsrisiko vurderes ved kontraktsinngåelse.

Nibor (Norwegian Interbank Offered Rate) er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider, som skal gjenspeile rentenivået som långiver krever for et usikret utlån i norske kroner med levering om to dager, «spot».

Nøkkeltall anvendes innen økonomi for å sammenligne selskaper eller organisasjoner og deres virksomhet. Nøkkeltall som er fremhevet i rapporten antas å være spesielt viktig for den aktuelle kommune eller kunde.

Obligasjon er et standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, utbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringer avtales ved utstedelsen av obligasjonen.

Oppgjøringsrisiko er risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjøringsfunksjonene. Oppgjøringsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Oslo børs er Norges eneste regulerte markedsplass for omsetning av aksjer, egenkapitalbevis og andre verdipapirer, som derivater og obligasjoner.

P.a. rente er en enkel beregning for å vise forventet rentekostnad de neste 12 månedene. Beregnet som restgjeld x kupong.

P.t rente er en rente med kort renteregulering (vanligvis 14 dager) som vanligvis følger långivers innlånskostnader. Den følger også utviklingen i de korte pengemarkedsrentene og endres i takt med disse.

Påløpte renter viser akkumulerte, ikke betalte renter for det aktuelle lånet på rapporteringstidspunkt. Påløpte renter pr. 31. desember er således det rentebeløpet som skal anordnes til dette året. Påløpte renter i rapporten er beregnet med utgangspunkt i lånets stamdata. Husbanken har egne beregningsmetoder som ikke lar seg gjenskape på en enkel måte. Påløpte renter beregnet for Husbanklån kan derfor avvike noe. Påløpte renter er beregnet pr. t +1 på tilsvarende måte som for årsoppgaver.

Rapporteringsperiode er den aktuelle perioden som det rapporteres for. Rapporteringsdato og intervall er angitt på rapportens forside.

Refinansieringsrisiko er risikoen for at lån som forfaller ikke får ny finansiering og dermed må innfris. For fylkeskommuner og kommuner gjenspeiles denne risikoen i stor grad i volatiliteten i kredittmarginer som kan endre seg ved hver refinansiering. Risikoen kan reduseres ved å forlenge løpetiden i låneporteføljen, og ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt.

Rentebetingelser er til enhver tid gjeldende betingelser knyttet til det enkelte lånet.

Rentebindingstid (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler.

Rentebinding inklusive forwardkontrakter (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler. Denne varianten av nøkkeltallet tar hensyn til rentebytteavtaler som har oppstart frem i tid.

Rentebytteavtale (også kjent som renteswap) er en finansiell avtale om å bytte rentebetingelser for en periode. Et eksempel er å gå fra flytende rente til fastrente på et lån.

Rentefølsomhet sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendringer. Måler prisfølsomheten til et fond ved mindre parallelle endringer på rentekurven.

Rentekostnad er kostnaden ved å låne penger. Betegnelse på den delen av betalte renter som skal anordnes på det spesifikke året.

Renteregulering er endring av lånerenten en eller flere ganger i låneperioden. Ny rente settes i forhold til rentereguleringsklausulen i lånekontrakten.

Renterisiko kan deles i markedsbasert- og kontantstrømbasert risiko. Markedsbasert renterisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i renten. Kontantstrømbasert risiko er risiko for økte rentekostnader ved økninger i det generelle rentemarkedet.

Sertifikat er et rentebærende papir i likhet med obligasjoner. Forskjellen mellom papirene er at sertifikat har maksimal løpetid på ett år.

Stamdataoversikt viser en oppsummering av utvalgte sentrale betingelser og forutsetninger for de ulike lån, sertifikat og obligasjoner.

Styringsrenten er Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette representert ved foliorenten.

Swap (rentebytteavtale) er en avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente eller omvendt.

Tillitsmann i et obligasjonslån er en fellesrepresentant for obligasjonseierne hvis hovedoppgave er å ivareta deres interesser og rettigheter overfor låntaker. Tillitsmann i det norske markedet er vanligvis Nordic Trustee.

Total lånegjeld viser samlet lånegjeld som det rapporteres for. Samlet oversikt over lånene som inngår i rapporten finnes under kapittelet «stamdata».

Total rente er lånets gjeldende kupong, dvs. referanserente med tillegg av kredittmargin.

Valutakurs er prisen på et lands valuta målt mot andre lands valuta, for eksempel norske kroner per euro.

Valutarisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktasjoner i valutakursen.

Vektet gjennomsnittrente er volumvektet gjennomsnitt av kupongrenter for lån og rentebytteavtaler.

Verdipapirsentralen (VPS) er en privat, selveiende institusjon, opprettet ved lov om verdipapirsentral, som driver et elektronisk rettighetsregister for aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter med i hovedsak norske utstedere.

Oversikt rentebetingelser og rentekostnader

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok									
Lån	NO0010776412	Danske Bank	360 000 000	-232 350	1,120	0,429	1,549	5 576 400	3,37 %
Lån	20100066	KBN	350 000 000	-1 063 028	0,940	0,600	1,540	5 390 000	3,28 %
Lån	20100285	KBN	355 000 000	-703 886	1,060	0,600	1,660	5 893 000	3,33 %
Lån	20100917	KBN	320 000 000	-1 784 986	1,700	0,000	1,700	5 440 000	3,00 %
Lån	20110037	KBN	328 000 000	-905 819	1,700	-0,100	1,600	5 248 000	3,07 %
Lån	20110341	KBN	256 000 000	-1 228 099	1,700	0,000	1,700	4 352 000	2,40 %
Lån	20120229	KBN	313 300 000	-2 127 007	1,700	-0,100	1,600	5 012 800	2,94 %
Lån	20130187	KBN	245 000 000	-71 050	1,140	0,600	1,740	4 263 000	2,30 %
Lån	20090143	KBN	330 000 000	-956 267	1,030	0,600	1,630	5 379 000	3,09 %
Lån	NO0010767197	SEB MB	450 000 000	-986 875	1,010	0,569	1,579	7 105 500	4,22 %
Lån	NO0010774912	SEB MB	460 000 000	-1 009 444	1,080	0,895	1,975	9 085 000	4,31 %
			3 767 300 000	-11 068 811				62 744 700	35,30 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Fastrentelån									
Lån	NO0010703937	Danske Bank	400 000 000	-2 352 778	2,750	0,000	2,750	11 000 000	3,75 %
Lån	NO0010730914	Danske Bank	500 000 000	-1 975 000	1,800	0,000	1,800	9 000 000	4,68 %
Lån	NO0010807142	Danske Bank	425 000 000	-4 469 111	1,820	0,000	1,820	7 735 000	3,98 %
Lån	NO0010744303	DNB	300 000 000	-3 685 500	1,820	0,000	1,820	5 460 000	2,81 %
Lån	NO0010758527	DNB	475 000 000	-1 578 056	1,840	0,000	1,840	8 740 000	4,45 %
Lån	NO0010788243	DNB	440 000 000	-1 398 406	2,335	0,000	2,335	10 274 000	4,12 %
Lån	NO0010810658	DNB	480 000 000	-4 243 200	1,989	0,000	1,989	9 547 200	4,50 %
Lån	NO0010821242	DNB	525 000 000	-397 177	2,095	0,000	2,095	10 998 750	4,92 %
Lån	20130155	KBN	230 000 000	-1 333 744	3,070	0,000	3,070	7 061 000	2,15 %
Lån	20110429	KBN	280 000 000	-1 352 400	2,760	0,000	2,760	7 728 000	2,62 %
Lån	NO0010771108	Nordea Mkts	400 000 000	-4 271 056	1,595	0,000	1,595	6 380 000	3,75 %
			4 455 000 000	-27 056 427				93 923 950	41,74 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Rentebytteavtaler									
Swap	2011082506781	DNB	330 000 000	-2 035 733	3,470	0,000	3,470	11 451 000	3,09 %
Swap	2011082506781	DNB	-330 000 000	604 267	1,030	0,000	1,030	-3 399 000	-3,09 %
Swap	2011121600536	DNB	320 000 000	-1 222 293	3,274	0,000	3,274	10 476 800	3,00 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Rentebytteavtaler									
Swap	2011121600536	DNB	-320 000 000	403 200	1,080	0,000	1,080	-3 456 000	-3,00 %
Swap	2014020604962	DNB	340 000 000	-1 926 138	2,756	0,000	2,756	9 370 400	3,19 %
Swap	2014020604962	DNB	-340 000 000	629 000	0,900	0,000	0,900	-3 060 000	-3,19 %
Swap	2013031903268	DNB	350 000 000	-2 041 842	2,958	0,000	2,958	10 353 000	3,28 %
Swap	2013031903268	DNB	-350 000 000	648 861	0,940	0,000	0,940	-3 290 000	-3,28 %
Swap	1056657/1336454	Nordea Mkts	355 000 000	-1 452 719	3,426	0,000	3,426	12 162 300	3,33 %
Swap	1056657/1336454	Nordea Mkts	-355 000 000	449 469	1,060	0,000	1,060	-3 763 000	-3,33 %
Swap	120424.021.0	Swedbank FS	221 000 000	-945 389	3,850	0,000	3,850	8 508 500	2,07 %
Swap	120424.021.0	Swedbank FS	-221 000 000	265 200	1,080	0,000	1,080	-2 386 800	-2,07 %
			0	-6 624 117				42 967 200	0,00 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Sertifikat									
Lån	NO0010796543	Danske Bank	335 000 000	-3 511 442	1,170	0,000	1,170	3 919 500	3,14 %
Lån	NO0010809239	Danske Bank	350 000 000	-1 926 247	1,080	0,000	1,080	3 780 000	3,28 %
Lån	NO0010817000	DNB	340 000 000	-658 762	1,040	0,000	1,040	3 536 000	3,19 %
Lån	NO0010819345	DNB	390 000 000	-540 264	1,099	0,000	1,099	4 286 880	3,65 %
Lån	NO0010820483	DNB	221 000 000	-222 332	1,080	0,000	1,080	2 386 800	2,07 %
Lån	NO0010822083	DNB	345 000 000	-10 114	1,070	0,000	1,070	3 691 500	3,23 %
Lån	20170596	KBN	470 000 000	-2 129 293	1,040	0,000	1,040	4 888 000	4,40 %
			2 451 000 000	-8 998 454				26 488 680	22,96 %
Total:			10 673 300 000	-53 747 809				226 124 530	100,00 %

Stamdataoversikt

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok						
Obligasjonslån FRN 2016/2019 (BCM)	NO0010776412	14.10.2019	360 000 000	3,37 %	1,549	16.07.2018
Kommunalbanken 2010/2020 Lån 2010	20100066	18.02.2020	350 000 000	3,28 %	1,540	18.05.2018
Kommunalbanken 2010/2020 - Lån 2010 II	20100285	18.06.2020	355 000 000	3,33 %	1,660	18.06.2018
Kommunalbanken 2010-2030 Lån 2010-3	20100917	20.12.2030	320 000 000	3,00 %	1,700	
Kommunalbanken 2011-2021 Lån 2011-1 Grøn p.t.	20110037	22.02.2021	328 000 000	3,07 %	1,600	
Kommunalbanken 2011/2031 Refinans utlån til AS	20110341	06.07.2031	256 000 000	2,40 %	1,700	
Kommunalbanken 2012-2022 Grøn p.t.	20120229	09.05.2022	313 300 000	2,94 %	1,600	
Kommunalbanken 2013/2023 Nibor	20130187	25.04.2023	245 000 000	2,30 %	1,740	25.07.2018
Kommunalbanken 2009/2019 FRN - Lån 2009 II	20090143	26.02.2019	330 000 000	3,09 %	1,630	28.05.2018
Obligasjonslån FRN 2016/2019 (BCM)	NO0010767197	11.06.2019	450 000 000	4,22 %	1,579	11.06.2018
Obligasjonslån FRN 2016/2026 (BCM)	NO0010774912	22.09.2026	460 000 000	4,31 %	1,975	22.06.2018
			3 767 300 000	35,30 %	1,666	

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Fastrentelån						
Obligasjonslån 2014-2019 (Danske) (BCM)	NO0010703937	14.02.2019	400 000 000	3,75 %	2,750	14.02.2019
Obligasjonslån 2015/2022 (BCM)	NO0010730914	11.02.2022	500 000 000	4,68 %	1,800	
Obligasjonslån 2017-2022 (BCM)	NO0010807142	03.10.2022	425 000 000	3,98 %	1,820	
Obligasjonslån 2015/2020 (BCM)	NO0010744303	27.08.2020	300 000 000	2,81 %	1,820	
Obligasjonslån 2016/2021 (BCM)	NO0010758527	26.02.2021	475 000 000	4,45 %	1,840	
Obligasjonslån 2017/2024 (BCM)	NO0010788243	11.03.2024	440 000 000	4,12 %	2,335	
Obligasjon 1,989% 2017/2023 (BCM)	NO0010810658	21.11.2023	480 000 000	4,50 %	1,989	
Obligasjonslån 2018/2023 (BCM)	NO0010821242	18.04.2023	525 000 000	4,92 %	2,095	
Kommunalbanken 3,07% 2013-2018	20130155	23.08.2018	230 000 000	2,15 %	3,070	
Kommunalbanken 2011/2021	20110429	28.08.2021	280 000 000	2,62 %	2,760	
Obligasjonslån 2016/2021 (BCM)	NO0010771108	30.08.2021	400 000 000	3,75 %	1,595	30.08.2021
			4 455 000 000	41,74 %	2,108	

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Rentebytteavtale 2012/2019	2011082506781	26.02.2019	330 000 000	3,09 %	3,470	26.02.2019
Rentebytteavtale 2012/2019	2011082506781	26.02.2019	-330 000 000	-3,09 %	1,030	28.05.2018
Rentebytteavtale 2012-2022	2011121600536	20.03.2022	320 000 000	3,00 %	3,274	20.03.2022
Rentebytteavtale 2012-2022	2011121600536	20.03.2022	-320 000 000	-3,00 %	1,080	20.06.2018

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Rentebytteavtale 2015/2021	2014020604962	16.02.2021	340 000 000	3,19 %	2,756	16.02.2021
Rentebytteavtale 2015/2021	2014020604962	16.02.2021	-340 000 000	-3,19 %	0,900	16.05.2018
Rentebytteavtale 2015/2020	2013031903268	18.02.2020	350 000 000	3,28 %	2,958	18.02.2020
Rentebytteavtale 2015/2020	2013031903268	18.02.2020	-350 000 000	-3,28 %	0,940	18.05.2018
Rentebytteavtale 2012-2020	1056657/1336454	18.06.2020	355 000 000	3,33 %	3,426	18.06.2020
Rentebytteavtale 2012-2020	1056657/1336454	18.06.2020	-355 000 000	-3,33 %	1,060	18.06.2018
Rentebytteavtale 2012/1019	120424.021.0	22.09.2019	221 000 000	2,07 %	3,850	22.09.2019
Rentebytteavtale 2012/1019	120424.021.0	22.09.2019	-221 000 000	-2,07 %	1,080	22.06.2018

0   0,00 %   INF

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Sertifikat						
Sertifikat 08.06.2017 - 08.06.2018 (BCM)	NO0010796543	08.06.2018	335 000 000	3,14 %	1,170	
Sertifikat 27.10.2017 - 26.10.2018	NO0010809239	26.10.2018	350 000 000	3,28 %	1,080	
Sertifikat 22.02.2018 - 22.05.2018	NO0010817000	22.05.2018	340 000 000	3,19 %	1,040	
Sertifikat 16.03.2018 - 15.03.2019	NO0010819345	15.03.2019	390 000 000	3,65 %	1,099	
Sertifikat 28.03.2018 - 28.06.2018	NO0010820483	28.06.2018	221 000 000	2,07 %	1,080	
Sertifikat 30.04.2018 - 30.07.2018	NO0010822083	30.07.2018	345 000 000	3,23 %	1,070	
KBN sertifikatvilkår 23.11.2017 - 23.11.2018 (BCM)	20170596	23.11.2018	470 000 000	4,40 %	1,040	

2 451 000 000   22,96 %   1,081

Total: 10 673 300 000   100,00 %   2,119

Saksprotokoll i fylkestinget - 12. og 13.06.2018

Røysting

Innstillinga vart samrøystes vedteken.

Vedtak

Fylkestinget tek finansrapporten for 1. tertial 2018 til orientering.